

Ulu Öndər Heydər Əliyevin milli folklor musiqisinə göstərdiyi qayğı

Dahi Öndər Heydər Əliyev aşiq musiqisinə Azərbaycan xalqının azadlıq idealının təənnümçüsü kimi baxırdı. Ona görə də aşiq musiqisinə xüsusi diqqət yetirirdi.

- Aşıqların yubileylərini keçirirdi;

- Onların xatirələrini əbədiləşdirirdi.

Ulu Öndər Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə aşiq musiqisinin inkişafına yönəldilmiş mühüm qərarlar qəbul olunmuşdu. Azərbaycan KP MK bürosunun 1972-ci il 7 dekabr tarixli iclasında Aşiq Şəmşirin (Ş.Q.Qocayev) anadan olmasının 80 illiyi haqqında qərar qəbul edildi. Büro iclasının qərarı ilə o, hökumət mükafatına təqdim edildi. Ulu Öndər Heydər Əliyev Aşiq Şəmşirin vəfatından sonra da adının əbədiləşdirilməsi sahəsində ciddi tədbirlər həyata keçirdi. Bilavasitə, onun səyi ilə MK bürosu 1980-ci il 17 oktyabr tarixli iclasında Aşiq Şəmşirin adının əbədiləşdirilməsi haqqında qərar qəbul etdi. Mədəniyyət evlərinə, klublara və küçələrə onun adı verildi.

Azərbaycan aşiq sənətinin korifeylərindən biri olan Aşiq Ələsgər irsinin mühafizəsi və təbliğinə diqqət verildi. Azərbaycan KP MK bürosunun 1971-ci il 24 may tarixli iclasında Aşiq Ələsgərin anadan olmasının 150 illiyinin keçirilməsi haqqında qərar qəbul edildi. Yubiley tədbirinin vaxtı və tədbirlər kompleksi MK bürosunun 2 dekabr tarixli iclasında müəyyənləşdirildi və təsdiq olundu. Onun xatirəsini əbədiləşdirmək haqqında MK bürosu 1972-ci il 10 iyun tarixli iclasında aşiq musiqisi tarixində o vaxtadək görünməmiş mühüm əhəmiyyət daşıyan bir qərar qəbul etdi. Qərara uyğun olaraq yubiley tədbirləri keçirildi. Heydər Əliyev bu tədbirlərin respublika sərhədlərindən kənara çıxmasına çalışaraq, ona nail oldu. Aşiq Ələsgərin yubiley tədbirləri Moskvada da qeyd edildi. İttifaqlar Evinin Sütunlu Salonunda keçirilən bayram tədbirini açan SSRİ Yazıçılar İttifaqı İdarə Heyətinin katibi Mixail Lukon deyirdi: "... biz Azərbaycan poeziyasının milli ənənələrindən danışarkən, Aşiq Ələsgərin irsini nəzərdə tuturuq".

Aşiq Ələsgərin yubileyinin zirvə nöqtəsi həmin ilin iyun ayının 9-da Azərbaycan Dövlət Opera və Balet Teatrında keçirilən tədbir oldu. Tədbirdə Heydər Əliyevin iştirak etməsi, Onun aşiq musiqisi irsinə qayğısını göstərirdi. Tədbirə ölkənin müxtəlif şəhərlərindən qonaqların qatılması Azərbaycan aşiq musiqisinin ölkə miqyasında tanınması istiqamətində əhəmiyyətli addım idi.

Heydər Əliyev Aşiq Alı irsinin təbliğinə də qayğı göstərirdi. 1981-ci il iyul ayının 21-də MK Bürosunun iclas qərarı ilə ustad aşığın anadan olmasının 180 illiyinin qeyd edilməsi haqqında qərar qəbul olundu. Yubiley tədbirləri böyük təntənə ilə keçirildi. Onun

şeirlərinə ən gözəl mahnılar bəstələndi, mədəniyyət saraylarına, klublara və küçələrə adı verildi.

Ümumiyyətlə, Ulu Öndər Heydər Əliyevin hakimiyyəti illərində Azərbaycan musiqisi yüksək inkişaf səviyyəsinə çataraq Sovet dövründə çiçəklənmə, intibah mərhələsinə yaşadı. O, Azərbaycan bəstəkarlarına, müğənnilərinə qayğı göstərir, qurultaylarında iştirak edir, problemlərini operativ həll edir, yubileylərini keçirir, yüksək dövlət mükafatlarına təqdim edir, klassik Azərbaycan bəstəkar və musiqiçilərinin ev və xatirə muzeylərini yaradır, milli musiqiyə, muğama, folklor musiqisinə, bədii özfəaliyyət kollektivlərinin yaradılmasına, aşiq musiqisinin dirçəldilməsinə çalışır, məşhur aşıqların yubileylərini keçirir, xatirələrini əbədiləşdirir, musiqinin problemlərinə dair ictimai və ciddi elmi müzakirələr açdırır, gənc istedadların üzə çıxmasına qayğı göstərir və bu barədə mühüm qərarların qəbul edilməsinə nail olurdu. Sonralar Heydər Əliyev nitqlərinin birində deyirdi: "Əsrin əvvəllərindən bu günədək olan müddəti götürsək, görərik ki, həmin dövrdə Üzeyir Hacıbəyov, Müslüm Maqomayev, Qara Qarayev, Fikrət Əmirov, Niyazi, Cövdət Hacıyev, Arif Məlikov, Tofiq Quliyev və Rauf Hacıyev kimi görkəmli bəstəkarlar yetişmişdir. Şərqdə ilk

temdə mədəniyyətimiz çox inkişaf etmiş və irəliləmişdir". M.Qasımlı yazır: "Bütün möhtəşəm fəaliyyəti ilə Heydər Əliyev Azərbaycan milli musiqisini, onun zəngin ənənələrini dirçəldir, bununla da xalqın milli ruhunu, özünüdərkini yüksəldirdi. Məhz bu qayğının nəticəsində onlarla istedadlı Azərbaycan gənci peşəkar musiqi aləminə qədəm qoyaraq respublika miqyasında tanınıb şöhrət qazanmışdı.

Heydər Əliyevin hakimiyyəti illərində Azərbaycan muğamı, "Qarabağ şikəstəsi" Kremlin Qurultaylar Sarayında keçirilən ən yüksək məclislərdə ifa edilirdi.

Heydər Əliyev Azərbaycan muğam ifaçılığına xüsusi diqqət yetirərək qorunmasına, gənc ifaçıların yetişdirilməsinə qayğı göstərirdi. Gənc ifaçıların keçirilən festivallarının məqsədlərindən biri də, məhz bu idi. Onun göstərişi ilə respublika mətbuatında, radio və televiziyasında Azərbaycan muğamının nəzəri problemləri, mün-təzəm olaraq geniş müzakirə edilir, seminar və konfranslar keçirilirdi.

Ulu Öndər Heydər Əliyev xalq musiqisini dirçəltmək və təbliğ etmək məqsədilə peşəkar musiqiçiləri bədii özfəaliyyət kollektivlərinin inkişafına yardım etməyə çağırırdı. Bu isə, Azərbaycanın bütün rayonlarında bədii özfəaliyyət kollektivlərinin yaradılmasına,

Beləliklə, Azərbaycan incəsənəti sovet hakimiyyəti illərində, ilk dəfə olaraq, ən yüksək inkişaf mərhələsinə, məhz Heydər Əliyevin hakimiyyəti illərində, onun həyata keçirdiyi tədbirlər nəticəsində çatdı. 70-ci illər-80-ci illərin ortaları Sovet dövründə Azərbaycan incəsənətinin tərəqqisi illəridir. Heydər Əliyevin, bilavasitə söyləri və qayğısı nəticəsində Azərbaycan musiqisi, teatri, kinosu, rəssamlığı, memarlığı, radio və teatri inkişaf etdi. Həmin illərdə Azərbaycan musiqi sənəti klassiklərinin xatirələri əbədiləşdirilir, ən parlaq nümayəndələrinə dövlətin orden və medalları, fəxri adlar verilir, mənzil və yaradıcılıq şəraitləri yaxşılaşdırılır, əsərləri ölkə və xarici dövlətlərin səhnələrində oynanılır, xalq musiqisi və folklor dirçəldilir, bədii özfəaliyyət kollektivlərinin fəaliyyəti gücləndirilir, aşiq musiqisinin inkişafına diqqət verilir. Bəstəkarların qurultaylarında iştirak edən Heydər Əliyev onların problemlərini yerində həll edirdi.

opera Üzeyir Hacıbəyovun dühası ilə yaranmışdır. Bir sözlə, Azərbaycanda professional musiqi mədəniyyəti təşəkkül tapmışdır. Demək istəyirəm ki, bu ictimai-siyasi quruluş, iqtisadi sistem xalqın mədəniyyətinə, nəinki zərər vura bilməmiş, əksinə, bu sisi-

xalq musiqisi və folklorun inkişafına, respublikada tanınmasına gətirib çıxarırdı. Məhz belə qayğı nəticəsində folklor musiqisi, nəinki Azərbaycanda və ölkədə, həmçinin, dünyada tanınırdı. Heydər Əliyev Azərbaycan musiqi ifaçılığı sənətinin inkişafına xüsusi diqqət

yetirir, istedadlı uşaqların müsabiqəsinin keçirilməsi barədə göstərişlər verirdi. Bilavasitə, onun təşəbbüsü ilə 1977-ci ilin sentyabr ayında Azərbaycan KP MK "Respublikada musiqi ifaçılığı sənətinin vəziyyəti və onu daha da yaxşılaşdırmaq tədbirləri haqqında" qərar qəbul etdi. Azərbaycan xalq

musiqisinin inkişafında yeni mərhələnin əsasını qoyan bu qərar istedadlı ifaçıların üzə çıxarılmasında müstəsna rol oynadı. Heydər Əliyev həmin qərarın yalnız qəbul edilməsi ilə kifayətlənmədi. O, Azərbaycan xalqının qədim irsini, tarixi keçmişini özündə saxlayan, milli ruhunu qoruyan xalq musiqisini dirçəldir, təşviq edir, istedadlı xalq musiqisi ifaçılarının üzə çıxarılmasına nəzarət edir və onların konsertlərinə gedirdi. Belə möhtəşəm tədbirlərdən biri 1982-ci ilin iyun ayında Bakıda keçirildi.

Beləliklə, Azərbaycan incəsənəti sovet hakimiyyəti illərində, ilk dəfə olaraq, ən yüksək inkişaf mərhələsinə, məhz Heydər Əliyevin hakimiyyəti illərində, onun həyata keçirdiyi tədbirlər nəticəsində çatdı. 70-ci illər-80-ci illərin ortaları Sovet dövründə Azərbaycan incəsənətinin tərəqqisi illəridir. Heydər Əliyevin, bilavasitə söyləri və qayğısı nəticəsində Azərbaycan musiqisi, teatri, kinosu, rəssamlığı, memarlığı, radio və teatri inkişaf etdi. Həmin illərdə Azərbaycan musiqi sənəti klassiklərinin xatirələri əbədiləşdirilir, ən parlaq nümayəndələrinə dövlətin orden və medalları, fəxri adlar verilir, mənzil və yaradıcılıq şəraitləri yaxşılaşdırılır, əsərləri ölkə və xarici dövlətlərin səhnələrində oynanılır, xalq musiqisi və folklor dirçəldilir, bədii özfəaliyyət kollektivlərinin fəaliyyəti gücləndirilir, aşiq musiqisinin inkişafına diqqət verilir. Bəstəkarların qurultaylarında iştirak edən Heydər Əliyev onların problemlərini yerində həll edirdi.

Vahid ÖMƏROV
fəlsəfə üzrə fəlsəfə doktoru

Bu yazı Azərbaycan Respublikası Prezidenti yanında Kütləvi İnformasiya Vasitələrinin İnkişafına Dövlət Dəstəyi Fondunun maliyyə dəstəyi ilə "Azərbaycanın dövlətçilik tarixinin, milli adət-ənənələrinin, elm və mədəniyyətinin təbliği" istiqaməti çərçivəsində hazırlanıb